

Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Litere

**READING THE SELF / THE OTHER:
ALDOUS HUXLEY AND ETHICAL CRITICISM
(LECTURA SINELUI / CELUIALTI:
ALDOUS HUXLEY ŞI CRITICA ETICĂ)**
- teză de doctorat –

REZUMAT

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Virgil STANCIU

Doctorand:

Nicoleta-Petronela APOSTOL

2012

CUPRINS

Introducere	4
I. Critica etică și provocările sale	7
1.1. Sectorul etic în vizor	7
1.2. Recunoaștere etică sub înveliș retoric	11
1.3. (Re)Configurarea Sinelui/Celuilalt în cadre etice	19
II. Condiția copleșitoare a umanității în <i>Punct Contrapunct</i>	24
2.1. Modalități de disimulare/tăinuire a Sinelui prin intermediul căutării Celuilalt	26
2.1.1. Stadiul incipient al unei relații precare	26
2.1.2. Sinele lui Walter Bidlake în contact cu Celălalt/Ceilalți	36
2.1.3. Căutarea Celuilalt se sfârșește	50
2.2. Marea dezorientare: familia Quarles	55
2.2.1. Perspective inaugurale paralele asupra percepției de sine: Philip și Elinor Quarles	55
2.2.2. Fascinație etică și echilibru estetic	62
2.2.3. Abordarea ficțiunii prin muzică. Experimentarea muzicii prin ficțiune	74
2.2.4. Schimbările experimentate de personaje/cititori	90
2.3. Mark Rampion și întoarcerea lui la esența umană fundamentală	95
2.4. Refuzul comunicării cu Sinele și cu Celălalt: Maurice Spandrell	107
2.5. Autorefecție și fascinație muzicală	121
III. <i>Orb prin Gaza</i>: Implicare afectivă/etică în context temporal/spațial	124
3.1. Debutul romanului <i>Orb prin Gaza</i>	127
3.1.1. Celălalt(Ceilalți) în percepția lui Anthony Beavis	127
3.1.2. Valori la răscruce. Întâlnirea față-către-față cu Celălalt	131
3.1.3. Present și trecut: intersecții	137
3.2. Întâlniri felurite	139
3.2.1. Atenuarea relaționării cititorilor cu temporalitatea fragmentată	139

3.2.2. Conturare treptată a preocupărilor spirituale ale lui Anthony	143
3.2.3. Revelarea personalității Celuilalt. Apropierea Sinelui de Celălalt	147
3.2.4. Teoria bunelor intenții transformată în acte prinde consistență	154
3.2.5. Dezbateri pe marginea compromisului	164
3.3. Epilog în trei părți	179
3.3.1. Moartea lui Brian și consecințele ei pe termen scurt și pe termen lung	179
3.3.2. Relația lui Helen Ledwidge cu Ekki Giesebrecht	180
3.3.3. Adio trecut! Bun venit viitor!	181
IV. Configurarea Sinelui prin rememorare: <i>Geniul și zeița</i>	188
4.1. Situația Sinelui la granița dintre realitate și ficțiune	188
4.2. Explorarea urmelor lăsate de familia Maartens asupra Sinelui lui John Rivers	195
4.2.1. Copilărie problematică.....	195
4.2.2. Prima întâlnire crucială: John Rivers și familia Maartens	197
4.2.3. Povara condiției de ‘membru de onoare’ al familiei Maartens	200
4.2.4. Instabilitate marcantă: cunoașterea Sinelui prin intermediul Celuilalt	207
4.2.5. Implicații afective și etice ale legăturii amoroase	219
4.3. Epiloguri complementare: ale personajelor, ale narațiunii	232
Concluzii: Investigații huxleyene în orizonturi etice	239
Bibliografie	244

CUVINTE CHEIE:

sinele, celălalt, critica etică, raționamente interpretative, etice și estetice, implicații afective și intelectuale, instabilitate, tensiune, epilog/încheiere, întâlnire, explorare, narațiune, relatare, planuri temporale, rememorare, finalități etice/estetice, autor ipotetic - formă narativă - cititori, dileme etice, (re)configurare, responsabilitate, implicare, public, răspuns, judecăți privind personajele / situațiile narative / alegerile personajelor, desfășurare narativă, dinamica textului, dinamica lecturii, dispoziții textuale.

REZUMAT

Interesul arătat, de cercetători și literați deopotrivă, sferei etice de-a lungul timpului, începând cu avântul dobândit în anii 80 și continuat până în prezent, având diferite intensități de manifestare în varii domenii ale cunoașterii, precum și dezideratul etic dezvoltat de climatul socio-cultural contemporan au condus la conturarea unui cadru mai extins al cercetării literare pe care am derulat-o în prezenta teză de doctorat. Investigarea dimensiunii etice a lumilor ficționale huxleyene dezvăluie fascinantele căi de comunicare dintre autorul ipotetic, textul narativ și lector. Din această perspectivă, accentul cade pe analiza, interpretarea și evaluarea efectelor acestor modalități de comunicare asupra cititorilor, atât pe parcursul derulării lecturii propriuzise, cât și după încheierea acesteia.

Abordarea textului huxleyan prin prisma metodei criticii etice propune o modalitate distinctă de derulare a criticii literare în marginea romanelor scriitorului britanic, mai puțin familiară, dar cu potențial de extindere a domeniului investigației literare huxleyene prin viziunea integrativă pe care o lansează, precum și prin atenția sporită pe care o acordă textului și răspunsurilor solicitate lectorului pe parcursul lecturii și la finele ei. Etica este percepută aici ca având o sferă de întindere mai extinsă, în care includem morala și normele sale, dar care nu se limitează la aplicarea unui sistem rigid de reguli, precepte morale, ci caută mai degrabă să identifice soluțiile adecvate contextului socio-cultural și existențial în care individul se confruntă cu anumite situații limită și în care are loc întâlnirea Sinelui cu Celălalt.

Investigarea etică se desfășoară în strânsă legătură cu tabloul conturat de implicațiile estetice, emoționale și intelectuale care se ivesc pe parcursul narațiunii. Critica etică, în varianta adoptată în această lucrare, nu urmărește evidențierea anumitor trăsături în detrimentul altora, ci este interesată, cu precădere, de valorificarea interacțiunilor dintre trei agenți considerați esențiali în abordarea textului ficțional (autorul ipotetic, forma narativă și lectorul) în cadrul proiectului etico-literar propus de James Phelan, ale cărui direcții interpretative le-am adoptat pe parcursul analizei derulate în prezenta lucrare.

Construcția Sinelui și a Celuilalt se realizează prin punerea în mișcare a unor mecanisme narrative pe care cititorul este chemat să le descopere și prin intermediul cărora îi este facilitat accesul la viziunea etică promovată de respectivul text. Interpretarea textului se desfășoară în marginea ipotezelor construite de cititori pe parcursul derulării lecturii. Aceste ipoteze sunt însă supuse unui șir de modificări datorită faptului că fiecare secvență narativă trimite spre un alt set de investigații și deschide totodată noi perspective asupra evenimentelor relatate. Mai mult, poziția pe care lectorul o ocupă la un moment dat în text (observator, participant) influențează

structura ipotezei pe care o construiește. Astfel că instabilitatea ipotezelor (unele sunt confirmate altele infirmate, dar mereu în schimbare) imprimă textului o anume dinamică ce se reflectă atât la nivelul textului cât și la nivelul interacțiunii text-cititor.

În contextul climatului secolului XX când „societatea s-a fragmentat, iar identitățile individuale au devenit fluide”¹, când presiunea asupra „percepției individului a ceea ce deține validitate în cadrul experienței”² se intensifica, romanele lui Huxley au propus o alternativă la lipsa de orientare care se instalase pe diverse planuri existențiale, printr-o atentă examinare a Sineului individului și a felului în care acesta interacționează cu Celălalt (Ceilalți). Cititorului contemporan, lectura romanelor huxleyene îi oferă posibilitatea de a se întoarce în trecut și de a studia modalitățile de raportare ale individului la interioritate/exterioritate. Totodată, confruntarea cu variate circumstanțe etice și estetice îl determină pe lector să își redefinească poziția în raport cu evenimentele cercetate, dar și cu sine și cu ceilalți.

Cele trei romane selectate, *Punct Contrapunct*, *Orb prin Gaza* și *Geniul și zeița*, explorează o situație existențială care i-a preocupat pe scriitorii din secolul XX și anume constatarea faptului că „ființele umane sunt unice și au nevoie de un spațiu doar pentru ele însele”³, și sunt, în același timp și „ființe sociale și au nevoie de comuniune.”⁴ Pornind de la acest cadru de referință, romanele dezvoltă problematica relaționării sine-celălalt în planul mai extins al dimensiunilor etice, estetice, emoționale și intelectuale ivite de-a lungul evenimentelor narate, cercetarea noastră evidențiind tocmai îmbinarea și influența reciprocă dintre judecățile emise de cititori și abordarea evenimentelor și a relatării acestora la nivelul textului.

Primul capitol, **Critica etică și provocările sale**, conturează un scurt inventar al preocupărilor etice, exprimate în mod explicit, în cercetarea domeniului literar începând cu anii 80 și continuând până în contemporaneitate. Cele trei subcapitole fac trecerea de la o viziune mai extinsă la o reprezentare particulară a câmpului etic în domeniul studiilor literare, conturând, de asemenea, principalele direcții adoptate în analiza textelor huxleyene. Pe de o parte, am adoptat metoda criticii etice în concepția lui James Phelan, conform căreia fiecare text este reflectarea unei perspective etice particulare, pe care critica etică caută să o dezvăluie prin investigarea interdependenței dintre raționamentele etice, estetice, afective și intelectuale emise pe parcursul lecturii și la finele acesteia. Pe de altă parte, pentru interpretarea anumitor secvențe narrative am recurs la critica etică de factură levinasiană deoarece am considerat abordarea relației Sine-

---

¹ Ronald Carter, John McRae, *The Routledge History of Literature in English, Britain and Ireland*, with a foreword by Malcolm Bradbury, London and New York, Routledge, 1997, p. 347.

² *Ibidem*, p. 393.

³ *Ibidem*, p. 394.

⁴ *Ibidem*, p. 394.

Celălalt din perspectiva simțului responsabilității *Eului* pentru *Altul* benefică pentru elucidarea anumitor răspunsuri oferite de interioritate Celuilalt, pe care nu îl poate evita și fără de care nu își poate găsi împlinirea.

În *Living to Tell about It* (2005) și *Experiencing Fiction. Judgments, Progressions, and the Rhetorical Theory of Narrative* (2007) James Phelan expune pe larg proiectul retoric-etic pe care îl promovează, atrăgând atenția asupra rolului fundamental pe care îl joacă judecățile (promovate de text, avansate de cititori) de-a lungul lecturii în vederea conturării unei imagini compensatorii pentru timpul, interesul și atenția acordată lumii ficționale explorate. În viziunea lui Phelan, narațiunea înaintea prin intermediul situațiilor instabile care se ivesc la nivelul textului, dar și prin tensiunile generate între situațiile narative propriu-zise și receptarea acestora de către cititori. Interdependența dintre cei trei actori esențiali în derularea criticii de factură etică propusă de Phelan (autorul ipotetic, textul propriu-zis și cititorul) marchează un moment însemnat al cercetării întreprinse pe tărâmul ficțional huxleyan.

În următoarele trei capitole am arătat modul în care critica etică funcționează la nivelul interpretării romanelor scriitorului britanic, atenție sporită fiind acordată detaliilor textuale și modului în care acestea contribuie la alegerea unei anumite direcții interpretative în detrimentul alteia. În analiza efectivă a romanelor ne-am confruntat cu aspecte variate privind delimitările teoretice propuse de James Phelan, astfel încât noțiunile și perspectivele sale au căpătat o anumită specificitate în momentul în care au fost aplicate textului huxleyan. Fiecare din cele trei romane este construit în jurul unui anumit sistem etic pe care dorește să îl promoveze fie în mod explicit, fie în mod implicit, în rândul publicului cititor. Metoda criticii etice este folosită cu scopul de a evidenția mecanismele interne de funcționare ale fiecărui roman, rezultatul fiind o reconfigurare a comunicării avansate de aceste narațiuni.

Cel de-al doilea capitol, ***Condiția copleșitoare a umanității în Punct Contrapunct***, urmărește diversele căi de comunicare stabilite între Sine și Celălalt și modul în care judecățile emise de cititori conturează un anumit fel de reprezentare a esenței fiecărui agent în parte, precum și a relației de interdependență statornică între aceștia. Urmărind structura contrapunctului muzical, narațiunea construiește un mod particular de configurare a Sinelui/Celuilalt care poate fi perceput ca reflectarea unei stări interioare zbuciumate ce se cere limpezită. Structura internă a textului afectează judecățile narative și interpretative ale cititorilor, precum și gradul de implicare al acestora în lumea ficțională cu care se confruntă.

Procesul prin care personajele caută să se autodefinească implică câteva etape de conștientizare care își găsesc manifestarea atât la nivelul textului, cât și la nivelul interacțiunii text-cititor. Analiza interiorității personajelor și felului în care acestea se raportează la

Celălalt/Ceilalți se derulează pe măsură ce înaintăm în narațiune, astfel încât cu fiecare secvență narativă parcursă lectorul se vede nevoit să își modifice poziția față de evenimentele la care a asistat. Această modificare de poziție, determină la rândul său modificări la nivelul judecăților emise, fapt care testează, pe de o parte, evaluările conturate, iar pe de altă parte, rafinează percepția publicului asupra naturii situațiilor etice, estetice, emoționale și intelectuale la care participă, fie în mod activ, fie în mod pasiv. Primele patru subcapitole incluse aici investighează un grup de personaje sau câte un singur personaj și relațiile cultivate de acestea pe parcursul narațiunii, acordând atenție sporită modului particular de abordare a dilemelor etice, artistice, intelectuale sau afective ivite în cadrul interacțiunilor Sinelui cu Celălalt. Cel de-al patrulea subcapitol construiește niște punți de legătură între drumurile paralele urmate de personajele analizate și evidențiază modul în care asociațiile textuale, intertextuale și intedisciplinare configurează o perspectivă de ansamblu asupra crizei interioare / exterioare pe care o trăiește individul care prinde contur pe parcursul textului huxleyan.

Investigarea raționamentelor etice și estetice, a angajamentelor emoționale și intelectuale cu lumea ficțională din *Punct Contrapunct* relevă o viziune particulară a individului și a modului în care acesta înțelege să se raporteze la propria interioritate și la Celălalt. Așteptările celorlalți sunt atât de solicitante încât ele ajung să concureze cu necesitățile interioare. În acest caz, individul se simte încolțit și nu mai are capacitatea de a analiza cu obiectivitate căror solicitări ar trebui să răspundă întâi. Încercarea de a împăca ambele planuri simultan și/sau convingerea că acestea două pot coexista fără niciun impediment conduc la producerea unei falii la nivelul Sinelui, care treptat se conformează contextului deja trasat și preferă să se îndepărteze de responsabilitatea pe care o are față de el însuși și față de celălalt.

Cel de-al treilea capitol, ***Orb prin Gaza: Implicare afectivă/etică în context temporal/spațial***, propune abordarea Sinelui și a Celuilalt, precum și a relației de interdependență dintre acești doi agenți ai comunicării, într-un cadru mai puțin obișnuit. Dacă în *Punct Contrapunct* structura muzicală a determinat un anumit mod de configurare a interiorității/exteriorității, în *Orb prin Gaza* absența cronologiei obișnuite ne plasează pe o poziție difuză care îngreunează relaționarea cu personajele și situațiile prin care acestea trec. În ciuda fragmentării temporale cu care ne confruntăm, secvențele narative se leagă una de cealaltă prin intermediul emoțiilor pe care le valorifică. Ceea ce primează în acest caz este abilitatea cititorilor de a face asocieri de idei, sentimente, judecăți, alegeri etc. din perspectiva celui care este un observator atent al lumii pe care o explorează. Perceperea componentei afective care asigură trecerea de la o secvență temporală la alta, sau de la un spațiu la altul, are loc în contextul

conștientizării tipului de căutare interioară/exterioară specific personajelor conturate în acest roman.

Procesul prin care sunt asamblate piesele care compun experiența existențială a lui Anthony Beavis necesită eforturi sporite și o implicare activă menținută pe parcursul întregului demers interpretativ deoarece lipsa cronologiei obligă, într-o anumită măsură, la derularea unui șir constant de asocieri și comparații, în absența cărora semnificația evenimentelor narate își pierde din relevanță, dar și din intensitate. Textul încurajează (re)configurarea individualității lui Anthony Beavis prin intermediul relaționării constante între diversele secvențe narrative observate. Dialogurile pe care protagonistul le dezvoltă de-a lungul unei perioade îndelungate de timp sunt expresia nevoii de autocunoaștere, care, inevitabil, este legată de Celălalt. Explorarea etică pe care am derulat-o în această secțiune reflectă tipurile de schimbări experimentate atât de personaje, cât și de cititori de-a lungul situațiilor narrative întâlnite.

În *Orb prin Gaza* întâlnirea Sinelui cu Celălalt dezvăluie ocazii unice de a aprofunda natura interiorității personajelor și de a conștientiza rolul pe care îl joacă răspunsul oferit de fiecare Eu Celuilalt. Dilemele etice pe care le trăiește Anthony Beavis avansează de la simplu spre complex, de la general spre particular, înregistrând fluctuațiile care se ivesc la nivelul interiorității sale. Deși impresia creată de dezorientarea temporală pare să fie aceea că înlănțuirea evenimentelor este lăsată la mâna hazardului, interpretarea derulată evidențiază liantul afectiv între evenimente, în lipsa căruia căutarea protagonistului și-ar pierde din semnificații. Fiecare capitol poate fi perceput ca o călătorie (în trecut sau în prezent) desfășurată cu scopul de a înregistra anumite detalii care poate au scăpat analizei conștiinței în momentul derulării propriuzise. Impactul acestor secvențe asupra conștiinței protagonistului depinde de modul în care acestea au fost interiorizate și de rezonanța pe care o dobândesc de-a lungul timpului. În mod similar, cititorul, de pe poziția unui observator detașat, are posibilitatea de a reflecta asupra situațiilor narrative la care asistă și de a-și rafina experiența etică/estetică prin punerea în balanță a mai multor perspective.

Dezvoltarea situațiilor instabile și a tensiunilor la nivelul textului mediază întâlnirea cititorilor cu experiențele fundamentale care l-au marcat pe protagonist. De asemenea, alternarea trecutului cu prezentul conturează o dualitate a reprezentării individualității personajului. Pe de o parte, avem perspectiva lui Anthony la momentul derulării acțiunii, iar pe de altă parte, avem perspectiva cititorului detașat care asistă la reflecțiile protagonistului și le evaluează și pe acestea dintr-un unghi mai extins decât al personajului. Huxley lansează cititorului provocarea de a observa evenimentele din mai multe unghiuri și de a le judeca abia după ce și-a conturat o reprezentare pătrunzătoare asupra contextului în care acestea s-au derulat. Orice modificare

suferită la nivelul interiorității personajelor se reflectă în judecățile narative, interpretative și etice avansate de cititori. Ca și în *Punct Contrapunct*, textul este structurat astfel încât să solicite lectorului o continuă (re)configurare a Sinelui și a Celuilalt în funcție de amănuntele oferite de autorul ipotetic pe parcursul derulării narațiunii.

Cel de-al patrulea capitol, **Configurarea Sinelui prin rememorare: *Geniul și zeița***, explorează mecanismul de funcționare al rememorării având în vedere viziunea lui James Phelan conform căreia “conferim semnificație experiențelor noastre prin poveștile pe care le relatăm despre ele”⁵. Alegerea protagonistului, fizicianul John Rivers, de a relata o experiență din tinerețe care l-a marcat atât de mult încât nici la bătrânețe nu se poate detașa de ea, este punctul de plecare al investigației etice deoarece personajul caută să își justifice întreprinderea mutând interesul lectorului de la specificul situației la cadrul mult mai extins al câmpului literaturii. *Geniul și zeița* propune așadar o abordare particulară a două câmpuri ale cunoașterii: ficțiunea și realitatea propriu-zisă. Viziunea pe care o conturează este aceea că interferența celor două sfere conține și măcar la nivel de potențialitate, premisele unei rafinări etice, estetice, afective și/sau emoționale pe care fiecare le poate valorifica sau le poate ignora.

Interpretarea noastră se concentrează pe dinamica interacțiunii dintre diverse situații etice desfășurate la nivelul narațiunii, dar care rezultă și din poziția pregătită de text lectorului⁶. Strădania lui John Rivers este aceea de a împăca exigențele interiorității sale cu cerințele mediului exterior. Configurarea percepției Sinelui se derulează la două nivele. Pe de o parte, ne confruntăm cu crezul și valorile sale, adânc înrădăcinate în educația pe care a primit-o acasă (în mod special de la mama lui). Prin urmare, întâlnirea lui cu familia Maartens revelează o serie de precepte și judecăți despre care el însuși nu știa că le deține și pe care le descoperă doar în momentul în care se confruntă cu situația de a lua poziție față de anumite evenimente. Pe de altă parte, conturarea Sinelui are loc la nivelul interacțiunii text-cititor, accentuând interdependența dintre judecățile etice, estetice și interpretative de-a lungul lecturii și după finalizarea ei.

Deznodământul relației amoroase pe care a avut-o John Rivers cu Katy Maartens este cel care readuce lectorul la începutul lecturii și îl provoacă să se raporteze la întreaga relatare din perspectiva oferită de această încheiere, precum și de pașii care o precedă. Pe măsură ce am înaintat în narațiune, aria noastră de cunoaștere a fost extinsă, în timp ce dorințele și așteptările noastre au suferit modificări într-atât încât au nevoie să fie revizuite pentru a corespunde finalului indicat. Persistența fascinației exercitate de dilema etică pe care a trăit-o protagonistul la momentul respectiv și pe care o re trăiește prin relatarea pe care o face se datorează lipsei unei

---

⁵ James Phelan, *Living to Tell about It. A Rhetoric and Ethics of Character Narration*, Ithaca and London, Cornell University Press, 2005, p. ix.

⁶ Pe care acesta o poate ocupa sau nu în funcție de disponibilitatea cu care abordează textul.

poziții clare asupra situației povestite. Protagonistul caută să își clarifice sieși paradoxul evenimentelor trăite, dar nu reușește să găsească un răspuns satisfăcător și decide să transfere povara acestei decizii pe umerii lectorului care are toate datele problemei. În ciuda acestui bagaj de amănunte, cititorul *simte* că nu poate să emită o judecată definitivă în ceea ce privește experiența lui Rivers din simplul motiv că pe parcursul textului autorul ipotetic a inserat suficiente motive de îndoială asupra culpabilității / nevinovăției protagonistului determinându-l astfel pe cititorul care s-a anagajat în lectură să treacă prin aceleași stări prin care a trecut personajul la momentul derulării evenimentelor.

Ultima parte a tezei de doctorat, **Investigații huxleyene în orizonturi etice**, reprezintă concluziile prezentei cercetări derulate în câmpul lecturilor huxleyene. Interesul nostru esențial a fost acela de a observa, examina, interpreta și evalua fluxul neîntrerupt al interacțiunilor Sinelui cu Celălalt având cadrul etic, estetic, afectiv și emoțional în fundal. Cercetarea noastră a urmărit să dezvăluie sistemul etic construit de fiecare din cele trei romane huxleyene și să (re)configureze interioritatea și exterioritatea în strânsă legătură cu raționamentele formulate de-a lungul lecturii. S-a pus de asemenea accentul pe interacțiunea dintre diversele raționamente și mecanismul prin care acceptarea/respingerea lor conduce la încheierea unui anumite dimensiuni etice a textului cercetat. Personajele care populează cele trei romane huxleyene se străduie să îl cunoască pe Celălalt (într-o primă etapă) pentru ca mai apoi să realizeze că Celălalt a jucat rolul unui mediator între exterioritate și propriul forum interior. Întoarcerea înspre Sine este modalitatea prin care aceste personaje reușesc (într-o măsură mai mare sau mai mică) să îl descopere într-un final și pe Celălalt, pe care doreau să îl cunoască mai îndeaproape.

Prezenta teză de doctorat valorifică câmpul de investigare propus de critica etică în cadrul celor trei romane ale lui Aldous Huxley, punctând trecerea de la sentimental de alienare (*Punct Contrapunct*), la fragila speranță pusă într-un viitor care să conțină răspunsuri mai pertinente la cerințele individului (*Orb prin Gaza*), pentru a ajunge apoi la o stare aparte de reconciliere cu trecutul (*Geniul și zeița*). Alternarea constantă a secvețelor narrative și a pozițiilor pregătite pentru cititor imprimă textului o dinamică specifică ce se reflectă și în cadrul lecturii propriuzise. Cititorul este atras în mijlocul relatării prin problematica evenimentelor la care iau parte personajele și prin evitarea luării unei poziții foarte clare atât față de reacția personajelor, cât și față de contextul mai larg în care acestea se manifestă. Cercetarea noastră se adresează cu precădere mecanismului prin care judecățile etice, estetice și interpretative afectează comunicarea artistică dintre creator și receptor derulată prin intermediul operei de artă.

În centrul acestei întreprinderi critice s-a aflat procesul de (re)configurare al Sinelui/Celuiilalt așa cum se derulează el în romanele alese spre investigare. Direcțiile de

interpretare avansate de James Phelan au fost completate de reflecțiile la care invită înțelegerea relației etice Eu-Celălalt în viziunea filosofului francez Emmanuel Levinas. De-a lungul procesului de autodefinire, personajele s-au văzut nevoite să relaționeze cu Celălalt și la alte nivele de interacțiune decât cele la care se așteptau. Înțelegerea Celuilalt în ceea ce s-ar putea numi esența sa a contribuit la lărgirea sferei de acțiune a Sinelui, precum și la o percepție mai clară a dilemei etice, artistice, intelectuale sau emoționale cu care se confruntă forumul interior al fiecărui individ. Vocea conștiinței personajelor a jucat un rol fundamental în delimitarea naturii interiorității acestor indivizi care de cele mai multe ori nu reușesc să comunice în exterior drama interioară pe care o traversează, uneori nici măcar măruntele preocupări existențiale, care dacă ar fi fost exprimate și dincolo de nivelul conștiinței poate ar fi contribuit la o mai bună și mai rapidă elucidare a anumitor sentimente, idei, gânduri etc.

Aplicarea metodei criticii etice romanelor lui Aldous Huxley nu face altceva decât să deschidă orizonturi mai puțin sondate de interpretare a textului ficțional huxleyan arătând modul în care problematicile avansate de aceste narațiuni pot dobândi o serie de semnificații în funcție de experiența lecturii și de disponibilitățile publicului cititor. Structura internă particulară a fiecărui text joacă rolul unui mediator între viziunea pe care o promovează textul și modul în care cititorul de raportează la acea viziune. Antrenarea spiritului de observație și a curiozității lectorului prin intermediul dilemelor etice, estetice, afective și intelectuale pe care le promovează romanele analizate, precum și a asocierilor inevitabile la care se face trimitere pe parcursul derulării narațiunilor, transformă lumea ficțională huxleyană într-un permanent loc de întâlnire al gândului, sentimentului, rațiunii și simțului artistic.

BIBLIOGRAFIE

Surse primare

1. Huxley, Aldous, *Eyeless in Gaza*, with an introduction by David Bradshaw, London, Vintage Books, 2004 [1936].
2. Huxley, Aldous, *Music at Night and Other Essays*, The Albatross Collected Edition, Leipzig, Paris, Bologna, the Albatross, 1937.
3. Huxley, Aldous, *Point Counter Point*, with an Introduction by David Bradshaw, London, Vintage Books, 2004 [1928].
4. Huxley, Aldous, *Punct Contrapunct*, Volumul I, Traducere și note de Const. Popescu, Prefață de Al. Duțu, București, Editura pentru Literatură, 1966.

5. Huxley, Aldous, *The Genius and the Goddess*, London, Chatto&Windus, 1955.
6. Huxley, Aldous, *The Human Situation: Lectures at Santa Barbara, 1959*, Ed. Piero Ferrucci, New York, Harper & Row, 1977.
7. Huxley, Aldous, *The Perennial Philosophy*, London, Chatto&Windus, 1947.

Surse secundare

1. Adamson, Jane, Richard Freadman, David Parker, (eds), *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
2. Adamson, Jane, "Against tidiness. Literature and / versus moral philosophy", in *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, 1998, pp. 84 – 110.
3. Albérès, R-M., *Istoria romanului modern*, în românește de Leonid Dimov, Prefață de Nicolae Balotă, București, Editura pentru Literatură Universală, 1968.
4. *Aldous Huxley prezentat de Mircea Pădureleanu*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
5. Alpin, John, *Aldous Huxley and Music in the 1920s*, in *Music & Letters*, Vol. 64, No. 1/2. (1983), pp. 25-36.
6. Altieri, Charles, "Lyrical Ethics and Literary Experience", in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 30-59.
7. Aristar Dry, Helen, "Free indirect discourse in Doris Lessing's 'One off the Short List'. A case of designed ambiguity", in *Twentieth-Century Fiction. From Text to Context*, 2002, pp. 96-112.
8. Audi, Robert, general editor, *The Cambridge Dictionary of Philosophy*, Second Edition, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.
9. Baier, Annette C., "Ethics in many different voices", in *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, 1998, pp. 247 – 268.
10. Bauman, Zygmunt, *Life in Fragments*, Oxford, Basil Blackwell, 1995.
11. Bauman, Zygmunt, May, Tim, *Gândirea sociologică*, Traducere din engleză de Mihai C. Udma, București, Humanitas, 2008.
12. Bentley, Joseph, *Huxley's Ambivalent Responses to the Ideas of D. H. Lawrence*, in *Twentieth Century Literature*, Vol. 13, No. 3. (1967), pp. 139-153.
13. Bernasconi, Robert, and David Wood, (eds), *The Provocation of Levinas. Rethinking the Other*, London and New York, Routledge, Taylor and Francis e-Library, 2003.

14. Bernasconi, Robert, "What is the question to which 'substitution' is the answer?", in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 234-251.
15. Birbaum, Milton, *Aldous Huxley. A Quest for Values*, With a new introduction by the author, New Brunswick and London, Transaction Publishers, 2006 [1971].
16. Bloom, Harold, (ed), *Aldous Huxley*, New Edition, Bloom's Modern Critical Views, New York, Infobase Publishing, 2010.
17. Bloom, Harold, (ed), *Alienation*, Volume Editor Blake Hobby, Bloom's Literary Criticism, New York, Infobase Publishing, 2009.
18. Booth, Wayne C., *The Company We Keep. An Ethics of Fiction*, Berkeley, Los Angeles, London, University of California Press, 1988.
19. Booth, Wayne C., "Why Ethical Criticism Can Never Be Simple", in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 16-30.
20. Bradbury, Malcolm, *The Modern British Novel*, London, Penguin Books, 1994.
21. Brooke, Jocelyn, "Aldous Huxley (1894-1963)", in *British Writers*, Ian Scott-Kilvert, general editor, Volume VII, Sean O'Casey to Poets of World War II, Charles Scribner's Sons, New York, 1984, pp. 197-208.
22. Bruns, Gerald L., "The concepts of art and poetry in Emmanuel Levinas's writings", in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 206 – 233.
23. Burke, Seán, *The Ethics of Writing. Authorship and Legacy in Plato and Nietzsche*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2008.
24. Carroll, Noël, "Narrative and the Ethical Life", in *Art and Ethical Criticism*, 2002, pp. 35-62.
25. Carter, Ronald, and John McRae, *The Routledge History of Literature in English, Britain and Ireland*, with a foreword by Malcolm Bradbury, London and New York, Routledge, 1997.
26. Chalier, Catherine, *What Ought I to Do? Morality in Kant and Levinas*, Translated from the French by Jane Marie Todd, Ithaca and London, Cornell University Press, 2002.
27. Champagne, Roland A., "An Ethical Model in a Postmodern Faust: The Daemonic Parody of the Politics of Friendship in Thomas Mann's *Doctor Faustus*", in *Style*, Volume 34, No. 3, 2000, pp. 444 – 457.
28. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dictionar de simboluri, Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, Volumul 1, 2, 3, București, Editura Artemis, 1993.
29. Ciocoi-Pop, Dumitru, *Aldous Huxley's Literary Ideology*, Fourth revised edition, Sibiu, LBUS Press, 2005.

30. Copp, David, (ed), *The Oxford Handbook of Ethical Theory*, New York, Oxford University Press, 2006.
31. Critchley, Simon and Robert Bernasconi, (eds), *The Cambridge Companion to Levinas*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004 [2002].
32. Critchley, Simon, 'Introduction', in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 1-32.
33. Currie, Gregory, "Imagination and Make-Believe", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 253 – 262.
34. Daiches, David, *The Novel and the Modern World*, Revised Edition, Chicago and London, Phoenix Books, The University of Chicago Press, 1965.
35. Davies, David, "Fiction", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 263 – 273.
36. Davies, Stephen, "Definitions of Art", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 169 – 179.
37. Davis, Todd F., Womack, Kenneth, (eds), *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, Charlottesville and London, University Press of Virginia, 2001.
38. Derbyshire, John, *What happened to Aldous Huxley?*, in *The New Criterion*, No. 13, 2003, pp. 13-22.
39. Deters, Anna, "Eyeless in Gaza: Mystical Means and Socio-Political Ends.", in *Aldous Huxley Annual*, 5 (2005), pp. 151–165.
40. Dimitriu, Rodica, *Aldous Huxley in Romania*, Iași, Timpul Publishing, 1999.
41. Doinaș, Ștefan Aug., "Eu și celălalt", in "Secolul XXI", *Alteritate*, 1-7/2002, București, 2002. pp. 8-12.
42. Dunaway, David King, *Aldous Huxley Recollected: An Oral History*, Carroll&Gaf Publication, 1995.
43. Eaglestone, Robert, *Ethical Criticism: Reading after Levinas*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 1997.
44. Eaglestone, Robert, "One and the Same? Ethics, Aesthetics, and Truth", in *Poetics Today*, 25/4, (2004), pp. 595-608.
45. Eakin, Paul John, "The unseemly profession. Privacy, inviolate personality, and the ethics of life writing", in *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, 1998, pp. 161 – 180.

46. Eliade, Mircea, *Drumul spre centru*, Antologie alcătuită de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, București, Editura Univers, 1991.
47. Enroth, Clyde, “Mysticism in Two of Aldous Huxley’s Early Novels”, in Bloom, Harold, (ed), *Aldous Huxley*, 2010, pp. 11 – 21.
48. Eskin, Michael, “Introduction: The Double “Turn” to Ethics and Literature?”, in *Poetics Today*, 25/4, (2004), pp. 557-572.
49. Eskin, Michael, “On Literature and Ethics”, in *Poetics Today*, 25/4, (1998), pp.573-594.
50. Fietz, Lothar, “Life, Literature and the Philosophy of 'As If': Aldous Huxley's and Lawrence Durrell's Use and Critique of 'Fictions'“, in *Aldous Huxley Annual*, 2 (2002), pp. 65–102.
51. Fietz, Lothar, “The Fragmentariness of the Self: Continuity and Discontinuity in the Works of Aldous Huxley”, in '*Now More Than Ever': Proceedings of the Aldous Huxley Centenary Symposium Münster 1994*, pp. 347–358.
52. Freiburg, Rudolf, and Susanne Gruss, (eds), “*But Vindicate the Ways of God to Man*”: *Literature and Theodicy*, with the assistance of Simone Broders and Katharina Lempe, Stauffenburg Verlag, 2004.
53. Ford, Boris, (ed), *The Present, Volume 8 Of the New Pelican Guide to English Literature*, London, Penguin Books, 1990.
54. Gardner, John, *On Moral Fiction*, New York, Basic Books, Inc., Publishers, 1978.
55. Gaut, Berys, “Art and Ethics”, in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 341 – 352.
56. Gaut, Berys and Dominic McIver Lopes, (eds), *The Routledge Companion to Aesthetics*, Routledge, London and New York, Taylor and Francis e-Library, 2005 [2001].
57. Gibbs, Robert, *Why Ethics? Signs of Responsibilities*, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 2000.
58. Gibson, Andrew, *Postmodernity, Ethics and the Novel, From Leavis to Levinas*, London and New York, Routledge, 1999.
59. Giddens, Anthony, *The Consequences of Modernity*, Cambridge, Polity Press, 1996.
60. Gill, Kulwant Singh, “Crisis of Double Consciousness in the Huxley Canon”, in '*Now More Than Ever': Proceedings of the Aldous Huxley Centenary Symposium Münster 1994*, pp. 283–297.
61. Goldman, Alan, “The Aesthetic”, in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 181 – 192.

62. Gregory, Marshall, "Ethical Engagements over Time: Reading and Rereading *David Copperfield* and *Wuthering Heights*", in *Narrative*, Vol. 12, No. 3, (2004), pp. 281-305.
63. Guillebaud, Jean-Claude, *Gustul viitorului*, Traducere și prefață de Dinu Flămând, Pitești, Paralela 45, 2006.
64. Gutting, Gary, *French Philosophy in the Twentieth Century*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001.
65. Hagberg, Garry L., (ed), *Art and Ethical Criticism*, Blackwell Publishing, 2008.
66. Haines, Simon, "Deepening the self. The language of ethics and the language of literature", in *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, 1998, pp. 21 – 38.
67. Hale, Dorothy J., *Fiction as Restriction: Self-Binding in New Ethical Theories of the Novel*, in *Narrative*, Vol. 15, No. 2 (2007).
68. Halliwell, Martin, *Modernism and Morality. Ethical Devices in European and American Fiction*, Hampshire and New York, Palgrave, 2001.
69. Haney, David P., "Aesthetics and Ethics in Gadamer, Levinas, and Romanticism: Problems of Phronesis and Techne", in *Publications of the Modern Language Association of America*, Jan 1999, 114, 1, pp. 32-45.
70. Hand, Seán, *Emmanuel Levinas*, London and New York, Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2008.
71. Herzog, Annabel, "Levinas, Memory, and the Art of Writing", in *The Philosophical Forum*, Volume XXXVI, No. 3, Fall 2005, pp. 333 – 343.
72. Hoffman, Frederick J., "Aldous Huxley and the Novel of Ideas", in *College English*, Vol. 8, No. 3. (1946), pp. 129-137.
73. Hofmeyer, Benda, (ed), *Radical Passivity. Rethinking Ethical Agency in Levinas*, Springer, 2009.
74. Hull, James, *Aldous Huxley: Representative Man*, Edited by Gerhard Wagner, Lit Verlag, 2005.
75. Huxley, Julian, (ed.), *Aldous Huxley, 1894-1963, A Memorial Volume*, London, Chatto&Windus, 1966.
76. Iser, Wolfgang, "The Reading Process: A Phenomenological Approach", in David Lodge (ed.), *Modern Criticism and Theory* (London, Longman, 1988), pp. 212–28.
77. Izzo, David Garrett, "Aldous Huxley", in *Review of Contemporary Fiction*, 25.3 (2005), pp. 86–136.
78. Jenkins, Richard, *Social Identity*, Third edition, London and New York, Routledge, 2008.

79. John, Eileen, "Art and Knowledge", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 329 – 340.
80. Jopling, David A., *Self-Knowledge and the Self*, Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2002 [2000].
81. Kieran, Matthew, "Value of Art", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 215 – 225.
82. Kindt, Tom, Müller, Hans-Harald, *The Implied Author. Concept and Controversy*, Walter de Gruyter – Berlin – New York, 2006.
83. Lamarque, Peter, "Literature", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 449 – 461.
84. Landy, Joshua, "A Nation of Madame Bovarys: On the Possibility and Desirability of Moral Improvement Through Fiction", in *Art and Ethical Criticism*, 2008, pp. 63-94.
85. Larson, Jil, *Ethics and Narrative in the English Novel, 1880-1914*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
86. Lee, David A., "Language and perspective in Katherine Mansfield's 'Prelude' ", in *Twentieth-Century Fiction. From Text to Context*, pp. 113 -125.
87. Levinas, Emmanuel, "Useless Suffering", trans. By Richard Cohen, in *The Provocation of Levinas. Rethinking the Other*, 2003, pp. 156 – 167.
88. Levinas, Emmanuel, *Otherwise than Being or Beyond Essence*, Translated by Alphonso Lingis, Pittsburg, Pennsylvania, Duquesne University Press, 2006 [1974].
89. Lingis, Alphonso, "The Fundamental Ethical Experience", in *Radical Passivity. Rethinking Ethical Agency in Levinas*, 2009, pp. 81 – 93.
90. Livingston, Paisley, "Narrative", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 275 – 284.
91. Llewelyn, John, "Levinas and language", in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 119 – 138.
92. Marshall, Gregory, "Ethical criticism: what it is and why it matters", in *Style*, Volume 32, Number 2, 1998, pp. 194-220.
93. Matravers, Derek, "Art, Expression and Emotion", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 353 – 362.
94. McGinn, Colin, *Ethics, Evil, and Fiction*, Oxford, Clarendon Press, 1997.
95. McNair, Lilian, "Balzac and Huxley: A Short Study of the Influence of the Comedie Humaine on Point CounterPoint", in *The French Review*, Vol. 12, No. 6. (1939), pp. 476-479.

96. Meckier, Jerome, "Aldous Huxley: Satire and Structure", in Bloom, Harold, (ed), *Aldous Huxley*, 2010, pp. 31 – 40.
97. Meckier, Jerome, "*Quarles among the Monkeys: Huxley's Zoological Novels*", in Bloom, Harold, (ed), *Aldous Huxley*, 2010, pp. 59 – 77.
98. Miller, J. Hillis, "How to Be "In Tune with the Right" in *The Golden Bowl*", in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 271-285.
99. Morgan, Michael L., *Discovering Levinas*, New York, Cambridge University Press, 2007.
100. Murray, Nicholas, *Aldous Huxley An English Intellectual*, London, Little, Brown, 2002.
101. Nealon, Jeffrey T., "The Ethics of Dialogue: Bakhtin and Levinas", in *College English*, Vol. 59, No. 2, 1997, pp. 129-148.
102. Newton, Adam Zachary, *Narrative Ethics*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1995.
103. Nicolescu, Basarab, Stavinschi, Magda, (eds.), *Transdisciplinary Approaches of the Dialogue Between Science, Art, and Religion in the Europe of Tomorrow*. Contributions to the International Congress held in Sibiu, 9-11 September 2007. Bucharest, Curtea Veche Publishing, 2008.
104. Nugel, Bernfried, "A Facile Verdict: Aldous Huxley's Alleged Didacticism", in *Aldous Huxley: East-West. Centenary Essays*, 2008, pp. 398 – 417.
105. Nugel, Bernfried, "'A Kind of Early Christian Malignity': Aldous Huxley's Analysis of Evil in His Later Works", in "*But Vindicate the Ways of God to Man*": *Literature and Theodicy*, 2004, pp. 385 – 402.
106. Nugel, Bernfried, (ed.), *Now More Than Ever: Proceedings of the Aldous Huxley Centenary Symposium Münster 1994*, Frankfurt A. M., Peter Lang Pub Inc, 1995.
107. Nugel, Bernfried, Uwe Rasch and Gerhard Wagner (eds), *Aldous Huxley, Man of Letters: Thinker, Critic and Artist – Proceedings of the Third International Aldous Huxley Symposium Riga 2004*, Münster, 2007.
108. Nussbaum, Martha, "Exactly and Responsibility: A defense of Ethical criticism", in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 59 – 79.
109. Nussbaum, Martha, "'Faint with Secret Knowledge': Love and Vision in Murdoch's *The Black Prince*", in *Poetics Today*, 25/4, (2004), pp.689-710.

110. Ousby, Ian, (ed), *The Wordsworth Companion to Literature in English*, Foreword by Margaret Atwood, Wordsworth Reference, 1994.
111. Pappas, Nickolas, "Aristotle", in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 15-26.
112. Parker, David., "Introduction: the turn to ethics in the 1990s", in *Renegotiating Ethics in Literature, Philosophy, and Theory*, 1998, pp. 1- 17.
113. Parker, David, *Ethics, Theory and the Novel*, New York, Cambridge University Press, 2008.
114. Paulsell, Sally A., "Color and Light: Huxley's Pathway to Spiritual Reality", in *Twentieth Century Literature*, Vol. 41, No. 1 (1995), pp. 81-107.
115. Pavel, Toma, *Gândirea romanului*, Traducere din franceză de Mihaela Mancaș, București, Humanitas, 2008.
116. Phelan, James, *Narrative as Rhetoric. Technique, Audiences, Ethics, Ideology*, Columbus, Ohio State University Press, 1996.
117. Phelan, James, "Sethe's Choice. *Beloved* and the Ethics of Reading", in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 93-109.
118. Phelan, James, *Living to Tell about It. A Rhetoric and Ethics of Character Narration*, Ithaca and London, Cornell University Press, 2005.
119. Phelan, James, "Estranging Unreliability, Bonding Unreliability, and the Ethics of *Lolita*", in *Narrative*, Vol. 15, No. 2, 2007, pp. 223-238.
120. Phelan, James, *Experiencing Fiction. Judgments, Progressions, and the Rhetorical Theory of Narrative*, Columbus, The Ohio State University Press, 2007.
121. Quina, James H, Jr., "The Philosophical Phases of Aldous Huxley", in *College English*, Vol. 23, No. 8. (1962), pp. 636-641.
122. Rawlings, Peter, *American Theorists of the Novel. Henry James, Lionel Trilling, Wayne C. Booth*, Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2007 [2006].
123. Ricoeur, Paul, *Oneself as Another*, Translated by Kathleen Blamey, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1994.
124. Ricoeur, Paul, "Life in Quest of Narrative", in *On Paul Ricoeur. Narrative and Interpretation*, 2003, pp. 20 – 33.
125. Rychter, Ewa, *(Un)Saying the Other. Allegory and Irony in Emmanuel Levinas's Ethical Language*, Frankfurt am Main, Peter Lang, 2004.
126. Robbins, Jill, *Altered Reading. Levinas and Literature*, Chicago & London, The University of Chicago Press, 1999.

127. Sanders, Andrew, *Scurtă istorie Oxford a Literaturii Engleze*, Traducere, prefață și note de Mihaela Anghelescu-Irimia, Traducerea tabelului cronologic și indice de Dorin-Mugur Popovici, București, Editura Univers, 1997.
128. Saracino, Michele, *On Being Human. A Conversation with Lonergan and Levinas*, Marquette University Press, 2003.
129. Scher, Steven Paul, “Notes Toward a Theory of Verbal Music (1970)”, in *Word and Music Studies. Essays on Literature and Music (1967-2004)*, 2004, pp. 23-35.
130. Scher, Steven Paul, “Literature and Music (1982)”, in *Word and Music Studies. Essays on Literature and Music (1967-2004)*, pp. 173-201.
131. Scher, Steven Paul, *Word and Music Studies. Essays on Literature and Music (1967-2004)*, Edited by Walter Bernhart and Werner Wolf, Amsterdam – New York, Rodopi, 2004.
132. Schwarz, Daniel R., “A Humanistic Ethics of Reading”, in *Mapping the Ethical Turn. A Reader in Ethics, Culture, and Literary Theory*, 2001, pp. 3-15.
133. Scott-Kilvert, Ian, general editor, *Sean O’Casey to Poets of World War II*, Volume VII, Charles Scribner’s Sons, New York, 1984.
134. Sion, Ronald T., *Aldous Huxley and the Search for Meaning, A Study of the Eleven Novels*, North Carolina, McFarland & Company, Inc., Publishers, 2010.
135. Smart, Barry, *Facing Modernity: Ambivalence, Reflexivity, and Morality Theory, Culture & Society*, London, Sage Publications, 1999.
136. Stanciu, Virgil, *The Transition to Modernism in English Literature*, Cluj-Napoca, Limes Publishing, 2007.
137. Stecker, Robert, “Interpretation”, in *The Routledge Companion to Aesthetics*, 2005, pp. 239 – 251.
138. Taylor, Charles, *Sources of the Self. The Making of the Modern Identity*, Cambridge, Harvard University Press, 2001.
139. Tripathy, A. K., (ed), *Aldous Huxley: East-West Centenary Essays*, New Delhi, Creative Books, 2008.
140. Verdonk, Peter and Jean Jacques Weber, (eds), *Twentieth-Century Fiction. From Text to Context*, London and New York, Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2002 [1995].
141. Vianu, Lidia, *The Desperado Age. British Literature at the Start of the Third Millennium*, LiterNet Publishing House, 2006.
142. Vitoux, Pierre, “Structure and Meaning in Aldous Huxley’s Eyeless in Gaza”, in Bloom, Harold, (ed), *Aldous Huxley*, 2010, pp. 41 – 57.

143. Waldenfels, Bernhard, "Levinas and the face of the other", in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 63 – 81.
144. Wasserman, Jerry, "Huxley's Either / Or: The Case for "Eyeless in Gaza"", in *NOVEL: A Forum on Fiction*, Vol. 13, No. 2. (1980), pp. 188-203.
145. Watts, Harold H., *Aldous Huxley*, New York, Twayne Publishers, Inc, 1969.
146. Weston, Anthony, *A Practical Companion to Ethics*, Third edition, New York, Oxford, Oxford University Press, 2006.
147. Wickes, George, Frazer, Ray, 'Aldous Huxley' (interview), *The Art of Fiction No. 24*, in "The Paris Review", No. 23, 1960, pp. 1-26.
148. Wolfreys, Julian, *Modern British and Irish Criticism and Theory. A Critical Guide*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2006.
149. Wood, David, (ed), *On Paul Ricoeur. Narrative and Interpretation*, Routledge, London and New York, Taylor & Francis e-Library, 2003.
150. Wright, Tamra, Peter Hughes, Alison Ainley, "The Paradox of Morality: an Interview with Emmanuel Levinas", translated by Andrew Benjamin and Tamra Wright, in *The Provocation of Levinas. Rethinking the Other*, 2003, pp. 168 – 180.
151. Wyatt, Jean, "Love's Time and the Reader: Ethical Effects of *Nachträglichkeit* in Toni Morrison's *Love*", in *Narrative*, Vol. 16, No. 2 (2008).
152. Wyschogrod, Edith, "Language and alterity in the thought of Levinas", in *The Cambridge Companion to Levinas*, 2004, pp. 188 – 205.